

Received: 17 Feb. 2023, Revised: 19 Mar. 2023

Accepted: 23 Mar. 2023

นิพนธ์ต้นฉบับ

การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน
ตำบลหมูสี อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมาชนันฐพัทธ์ เรณู^{1*} วิราสิริรี วลีวีร์²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจแบบภาคตัดขวางเพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนตำบลหมูสี อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนที่เป็นตัวแทนครัวเรือน ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการขยะมูลฝอยจำนวน 257 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ระหว่างวันที่ 20 สิงหาคม - 31 ตุลาคม 2565 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพรรณนาความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ไคสแควร์ และสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 68.5 ผลการศึกษาปัจจัยลักษณะส่วนบุคคล ด้านระยะเวลาที่อยู่อาศัยในตำบลมีความสัมพันธ์มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการมีส่วนร่วมของการจัดการขยะมูลฝอย ($p\text{-value}<0.05$) นอกจากนี้ยังพบว่า ความรู้เรื่องขยะมูลฝอยและการจัดการขยะมูลฝอย และทัศนคติต่อการจัดการขยะมูลฝอยมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value}<0.01$) ผลการศึกษานี้แสดงให้เห็นว่าหน่วยงานที่รับผิดชอบในพื้นที่ ควรมีส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนตำบลหมูสีในการจัดการขยะ ส่งเสริมความรู้ และทัศนคติต่อการจัดการขยะมูลฝอย ของประชาชนเพิ่มขึ้น และสร้างโอกาสให้ประชาชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนต่อไป

คำสำคัญ : การมีส่วนร่วม, การจัดการ, ขยะมูลฝอย

¹นิสิตปริญญาโท หลักสูตรสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารสาธารณสุข มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น

²ผู้ช่วยศาสตราจารย์ หลักสูตรสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น

*Corresponding author E-mail : Chantaphat_ranu@hotmail.com

Original Article

The Participation in Solid Waste Management of People MU SI Sub-District Pakchong District Nakhonratchasima Province

Chanantaphat ranu^{1*}, Wirasiri Wasiwirasi²

Abstract

This research is a cross-sectional survey research to study the participation in solid waste management of the people in Moo Si Subdistrict, Pak Chong District, Nakhon Ratchasima Province. The sample group was 257 people who were representatives of households who were involved in waste management. Data were collected. between August 20 - October 31, 2022 by using a questionnaire. Descriptive statistics: frequency, percentage, mean, standard deviation. and chi-square analysis and Pearson's correlation coefficient were used for data analysis.

The study found that public participation in solid waste management Overall, 68.5. percent were moderate The length of residence in the subdistrict positively correlated the participation in solid waste management. (p-value<0.05). It was also found that knowledge of solid waste and solid waste management and attitude toward solid waste management was related to people's participation in solid waste management. statistically significant (p-value<0.01) The results of this study indicate that the responsible agency in the ared The participation of the people of Mu Si Subdistrict should be encouraged. in waste management promote knowledge and attitude towards solid waste management of the population increased and create opportunities for people to take part in the management of solid waste in the community.

Keywords: participation, management, solid waste

¹Master's degree student Master of Public Health Program Department of Public Health Administration Western University

²Assistant professor Master of Public Health Program Western University

*Corresponding author E-mail : Chanantaphat_ranu@hotmail.com

บทนำ

ปัญหาขยะมูลฝอย เป็นปัญหาที่กระทบกับสิ่งแวดล้อมที่สำคัญของชุมชนทุกประเทศทั่วโลก และสถานการณ์ปริมาณขยะมูลฝอยชุมชนที่เกิดขึ้นของประเทศไทยในปี พ.ศ. 2564 พบว่า ปริมาณขยะมูลฝอยชุมชนที่เกิดขึ้นประมาณ 25.37 ล้านตัน หรือประมาณ 69,322 ตันต่อวัน หรือมีอัตราการเกิดขยะมูลฝอยชุมชน โดยเฉลี่ยเท่ากับ 1.05 กิโลกรัม/คน/วัน ซึ่งมีปริมาณขยะมูลฝอยลดลงกว่าปีที่ผ่านมา ทั้งนี้เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) จึงมีมาตรการล็อกดาวน์ กำหนดให้มีการทำงานที่บ้าน (Work From Home: WFH) มากขึ้น ทำให้ภาพรวมปริมาณขยะมูลฝอยชุมชนที่เกิดขึ้นลดลง จึงทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวหลักมีขยะมูลฝอยชุมชนเกิดขึ้นลดลง อย่างไรก็ตาม จากการสำรวจข้อมูลองค์ประกอบขยะมูลฝอยชุมชน พบว่ามีสัดส่วนองค์ประกอบขยะมูลฝอยประเภทขยะพลาสติกประเภทใช้ครั้งเดียวทิ้ง (Single use plastic) เพิ่มขึ้น เนื่องจากประชาชนมีพฤติกรรมในการใช้บริการสั่งซื้อสินค้าและอาหารผ่านระบบออนไลน์เพิ่มมากขึ้น โดยหลังจากช่วงมาตรการล็อกดาวน์แล้วพบว่า ขยะมูลฝอยชุมชนที่เกิดขึ้นมีแนวโน้มเพิ่มมากกว่าช่วงมาตรการล็อกดาวน์ เนื่องจากประชาชนกลับมาใช้ชีวิตตามปกติมากขึ้น (กรมควบคุมมลพิษ, สถานการณ์ขยะมูลฝอยของประเทศไทย ปี พ.ศ. 2564)¹ จากการสำรวจและประเมินข้อมูลด้านการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในปี พ.ศ. 2564 พบว่าปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นตามรายภูมิภาคของประเทศไทย จากมากไปน้อย ได้แก่ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เกิดขยะมูลฝอยมากที่สุดวัน 17,722 ตันต่อวัน จังหวัดนครราชสีมาเป็นจังหวัดที่ใหญ่ที่สุดในพื้นที่ภาคอีสาน มีปริมาณพื้นที่ 20,493.964 ตารางกิโลเมตร และมีประชากรจำนวน 2,634,145 คน (สำนักทะเบียนกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย, 2564)² เป็นจังหวัดที่มีปัญหาขยะมูลฝอยตกค้างในสถานที่กำจัดขยะมูลฝอย โดยขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นต่อวัน 2,337.03 ตันต่อวัน ปริมาณขยะมูลฝอยที่ถูกนำกลับมาใช้ประโยชน์ 1,088.50 ตันต่อวัน ขยะมูลฝอยที่ถูกกำจัดถูกต้อง 318 ตันต่อวัน ขยะมูลฝอยที่ถูกกำจัดไม่ถูกต้อง 930.80 ตันต่อวัน และขยะมูลฝอยตกค้าง 157,578 ตัน (กรมควบคุมมลพิษ, สถานการณ์ขยะมูลฝอยของประเทศไทย ปี พ.ศ. 2564)¹

จากข้อมูลสถิติการขยายตัวของครัวเรือนและประชากรที่เพิ่มขึ้นรวมทั้ง เขตตำบลหมูสี อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญแห่งหนึ่งของประเทศ มีการขยายตัวของเศรษฐกิจ แต่สิ่งที่มาพร้อมกับการพัฒนาอีกด้านหนึ่งก็คือ ขยะมูลฝอย ซึ่งปัจจุบันหลีกเลี่ยงไม่ได้เนื่องจากจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้นทุกปี ประชากรแฝงอีกเท่าตัวเนื่องจากตำบลหมูสีเป็นแหล่งท่องเที่ยว และการขยายตัวของจำนวนครัวเรือน และในอดีตมีวิธีการกำจัดมูลฝอยโดยการเผา การฝัง ร้อยละ 20.53 ให้รถเก็บมูลฝอยของเทศบาลนำไปกำจัดโดยวิธีเทกองโดยไม่ถูกหลักวิชาการ ทำให้เกิดปัญหากลิ่นเหม็นปัญหาการใช้งบประมาณ และการจัดการมูลฝอยที่ไม่เป็นระบบ และปัจจุบันเทศบาลตำบลหมูสีได้ทำสัญญาในการส่งกำจัดขยะมูลฝอย และที่ผ่านมาถึงพบปัญหา คือ การกำจัดมูลฝอยไม่ถูกวิธี เช่นการทิ้งในที่สาธารณะทำให้เป็นแหล่งเพาะพันธุ์พาหะนำโรคและส่งกลิ่น และทำลายทัศนียภาพที่สวยงามของแหล่งท่องเที่ยว ปัญหาดังกล่าวต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่และหน่วยงานทุกภาคส่วน เพื่อหาแนวทางการจัดการปัญหาขยะมูลฝอยให้ถูกวิธี และเกิดเป็นผลประโยชน์ต่อประชาชนตำบลหมูสี จากปัญหาที่เกิดขึ้น (กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม, เทศบาลตำบลหมูสี พ.ศ. 2565)⁹

จากปัญหาที่เกิดขึ้น ผู้วิจัยได้เห็นความสำคัญของปัญหาการจัดการขยะมูลฝอย ซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือ และการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน มีองค์ประกอบหลายด้าน เช่น ความรู้ ทักษะ¹¹ และการมีส่วนร่วมของประชาชน⁸ แสดงออกมาในรูปของพฤติกรรมความร่วมมือ ต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย และต้องสร้างทัศนคติที่ดีให้เกิดกับประชาชน เพื่อให้ชุมชนเกิดการขับเคลื่อนในการจัดการขยะมูลฝอย ดังนั้นการศึกษามีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน ตำบลหมูสี อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา เพื่อนำผลการศึกษาไปเป็นข้อมูลประกอบการวางแผน การบริหารจัดการขยะมูลฝอยครบวงจรของตำบลหมูสี เกิดประสิทธิภาพในการบริหารจัดการต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยลักษณะส่วนบุคคล กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย

3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้เรื่องขยะมูลฝอยและการจัดการขยะมูลฝอยกับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน

4. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติต่อการจัดการขยะมูลฝอยกับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบงานวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนเป็นการวิจัยเชิงสำรวจแบบภาคตัดขวาง (cross-sectional study) ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนการวิจัย ดังนี้

ประชากร คือ ประชาชนที่เป็นตัวแทนครัวเรือนที่มีส่วนในการรับผิดชอบเรื่องการจัดการขยะมูลฝอย ในครัวเรือนพื้นที่หมู่ที่ 8 หมู่บ้านคลองดินดำ จำนวนทั้งสิ้น 699 คน จาก 699 ครัวเรือน (ข้อมูลจาก ทะเบียนเทศบาลตำบลหมูสี, 2565)

กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนที่เป็นตัวแทนครัวเรือน หมู่ที่ 8 หมู่บ้านคลองดินดำ ตำบลหมูสี อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา การหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการคำนวณจากสูตรของ Daniel (2010)¹⁶ ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ จำนวน 257 ครัวเรือน ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรมแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นประชาชนที่เป็นตัวแทนครัวเรือน หมู่ที่ 8 หมู่บ้านคลองดินดำ ตำบลหมูสี อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 257 ครัวเรือน ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน และระยะเวลาการอาศัยอยู่ในพื้นที่ ลักษณะคำถามเป็นแบบเลือกตอบ (Check List) ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความรู้ในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน แบบสอบถามมีลักษณะที่เป็นแบบถามตอบเป็นแบบเลือกตอบ 2 ตัวเลือก คือ ใช่ และ ไม่ใช่ ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับทัศนคติต่อการ

จัดการขยะมูลฝอย แบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ ตอนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย แบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยทำหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น ถึงนายกเทศมนตรีตำบลหมูสี เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

2. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยลงพื้นที่พบกลุ่มตัวอย่าง และชี้แจงรายละเอียด

3. ผู้วิจัยตรวจสอบความถูกต้อง ความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม เพื่อนำแบบสอบถามไปประมวลผล หากมีข้อใดไม่สมบูรณ์จะคัดออกและทำการเก็บเพิ่มเติมให้ครบตามจำนวน และวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติเชิงพรรณนา เพื่ออธิบายลักษณะของกลุ่มประชากรที่ศึกษาเกี่ยวกับลักษณะทางประชากร โดยนำเสนอในรูปตารางในกรณีข้อมูลต่อเนื่องนำเสนอด้วย ค่าเฉลี่ย ค่าต่ำสุด-สูงสุด ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน หากเป็นข้อมูลแจกแจงนำเสนอด้วยจำนวน และค่าร้อยละ

2. สถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ Pearson Chi-Square และ Pearson's Product Moment Correlation Coefficient ในการหาความสัมพันธ์และความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่างตัวแปรต้นและตัวแปรตามกำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งแบบสอบถามได้ค่า IOC ระหว่าง 0.71-1.00 และหาค่าความเชื่อมั่นภาพรวมทั้งฉบับเท่ากับ 0.852

จริยธรรมในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้ผ่านการพิจารณาจากคณะกรรมการการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น ในการประชุมคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรม เมื่อวันที่ 27 พฤษภาคม 2565 ตามรหัสโครงการเลขที่ HE-WTU543014 เอกสารรับรองเลขที่ WTU 2565-0100

ผลการวิจัย

ส่วนที่ 1. ข้อมูลปัจจัยลักษณะบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของปัจจัยส่วนลักษณะบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	91	35.4
หญิง	166	64.6
อายุ		
20-29	33	12.8
30-39	74	28.8
40-49	88	34.2
50-59	43	16.7
60-68	19	7.5
$\bar{X} = 42.02$ $SD = 10.65$ $Min = 22$ $Max = 68$		
สถานภาพสมรส		
โสด	66	25.7
คู่	156	60.7
หม้าย/หย่าร้าง/แยกกันอยู่	35	13.6
ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษา	88	34.3
มัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า	114	44.3
ปริญญาตรีหรือสูงกว่า	55	21.4
อาชีพ		
ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	31	12.1
เกษตรกร/รับจ้างทั่วไป	183	71.2
รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	43	16.7
รายได้ต่อเดือน (บาทต่อเดือน)		
10,001-20,000 บาท	238	92.6
20,001-30,000 บาท	11	4.3
30,001-40,000 บาท	8	3.1
$Max = 40,000$		
$\bar{X} = 14,617.16$ $SD = 5043.423$ $Min = 10,000$		
ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในตำบล		
น้อยกว่า 20 ปี	48	18.7
21 - 30 ปี	8	3.1
31 - 40 ปี	11	4.3
41 - 68 ปี	8	3.1
$\bar{X} = 31.19$ $SD = 5.47$ $Min = 2$ $Max = 68$		

ผลการวิจัยพบว่า ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิงร้อยละ 64.6 มีอายุ 40-49 ปี ร้อยละ 34.2 อายุเฉลี่ยเท่ากับ 42.02 ปี มีสถานภาพสมรสมากที่สุด ร้อยละ 60.7 มีระดับการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า มากที่สุด ร้อยละ 44.3 มีอาชีพ เกษตรกร/รับจ้าง มากที่สุด ร้อยละ 71.2 มีรายได้ต่อ 10,001-20,000 บาทต่อเดือน มากที่สุด

ร้อยละ 92.6 รายได้ต่อเดือนเฉลี่ย 14,617 บาทต่อเดือน มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในตำบล 21-30 ปี มากที่สุด ร้อยละ 31.5 ค่าเฉลี่ยระยะเวลาการอาศัยอยู่ในตำบลเท่ากับ 31.19 ปี ระยะเวลาในการอยู่อาศัยน้อยที่สุด 2 ปี และระยะเวลาในการอาศัยอยู่ในตำบลมากที่สุด 68 ปี

ส่วนที่ 2 ความรู้เรื่องขยะมูลฝอยและการจัดการขยะมูลฝอย

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามด้านความรู้เรื่องขยะมูลฝอยและการจัดการขยะมูลฝอยโดยรวม (n = 257)

ความรู้เรื่องขยะมูลฝอยและการจัดการขยะมูลฝอย		จำนวน	ร้อยละ
ระดับมาก	(12 - 15 คะแนน)	174	67.8
ระดับปานกลาง	(8 - 11 คะแนน)	51	19.8
ระดับน้อย	(น้อยกว่า 8 คะแนน)	32	12.4
รวม		257	100

จากตารางที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความรู้เรื่องขยะมูลฝอยและการจัดการขยะมูลฝอย อยู่ใน

ระดับมาก ร้อยละ 67.8 และรองลงมาอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 19.8 และระดับน้อย ร้อยละ 12.4 ตามลำดับ

ส่วนที่ 3 ทักษะการจัดการจัดการขยะมูลฝอย

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของทักษะการจัดการจัดการขยะมูลฝอยโดยรวม (n = 257)

ทักษะการจัดการจัดการขยะมูลฝอย		จำนวน	ร้อยละ
ระดับมาก	(60 - 75 คะแนน)	144	56.0
ระดับปานกลาง	(45 - 59 คะแนน)	101	39.3
ระดับน้อย	(15 - 44 คะแนน)	12	4.7
รวม		257	100

จากตารางที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีทักษะในการจัดการขยะมูลฝอย อยู่ในระดับมากร้อยละ

56.0 รองลงมามีทักษะในการจัดการขยะมูลฝอยอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 39.3 และระดับน้อย ร้อยละ 4.7 ตามลำดับ

ส่วนที่ 4 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย

ตารางที่ 4 จำนวน และร้อยละการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยโดยรวม (n = 257)

การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยโดยรวม		จำนวน	ร้อยละ
ระดับมาก	(80 - 100 คะแนน)	51	19.8
ระดับปานกลาง	(60 - 79 คะแนน)	176	68.5
ระดับน้อย	(น้อยกว่า 60 คะแนน)	30	11.7
รวม		257	100

จากตารางที่ 4 ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ

68.5 รองลงมาคือมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก คือร้อยละ 19.8 และระดับน้อย ร้อยละ 11.7

ตารางที่ 5 จำนวนและร้อยละ การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยรวมรายด้าน (n=257)

การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย	ระดับการมีส่วนร่วม		
	มาก	ปานกลาง	น้อย
ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	163 (63.4)	76 (29.6)	18 (7.0)
ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ	95 (37.0)	155 (60.3)	7 (2.7)
ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	91 (35.4)	120 (46.7)	46 (17.9)
ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	89 (34.6)	95 (37.0)	73 (28.4)

จากตารางที่ 5 ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยรายด้านพบว่า ระดับมากทั้ง 4 ด้านเรียงลำดับจากด้านที่มีร้อยละมากไปหาน้อยคือ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ร้อย

ละ 63.4 รองลงมาคือด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ ร้อยละ 37.0 ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ร้อยละ 35.4 ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ร้อยละ 34.6

ตารางที่ 6 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยลักษณะส่วนบุคคลซึ่งจำแนกตาม อายุ รายได้ต่อเดือนและ ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในตำบล วิเคราะห์โดยสถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน ดังมีรายละเอียดดังนี้ (n=257)

การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย		
ตัวแปร	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r)	P - value
ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม		
อายุ	0.139	0.111
รายได้ต่อเดือน	0.092	0.067
ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในตำบล	0.132	0.032*

* p - value < 0.05 (Pearson's Correlation)

จากตารางที่ 6 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลหาความสัมพันธ์โดยใช้สถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สันพบว่า ปัจจัยลักษณะส่วนบุคคล พบว่า ระยะเวลาที่อาศัยใน

ตำบล (r= 0.132) มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p - value < 0.05)

ตารางที่ 7 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน วิเคราะห์โดยสถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน ดังนี้รายละเอียดดังนี้

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์	r	p-value
ความรู้เรื่องขยะมูลฝอยและการจัดการขยะมูลฝอย	0.377	<0.001**
ทัศนคติต่อการจัดการขยะมูลฝอย	0.243	<0.001**

** p - value < 0.01 (Pearson's Correlation)

จากตารางที่ 7 เมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์โดยใช้วิธีการคำนวณสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Correlation) พบว่า ความรู้เรื่องขยะมูลฝอยและการจัดการขยะมูลฝอย (r = 0.377) และทัศนคติต่อการจัดการขยะมูลฝอย (

r = 0.243) มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p-value < 0.05)

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน ตำบลหมูสี อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ผลการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยขอเสนอการอภิปรายผลในประเด็นสำคัญ ดังนี้

1.การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน อภิปรายได้ ดังนี้

ผลการวิจัยการศึกษา การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน ตำบลหมูสี อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา พบว่า กลุ่มตัวอย่าง มีระดับการมีส่วนร่วมโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 68.5 รองลงมา มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก คือร้อยละ 19.8 และระดับน้อย ร้อยละ 11.7 เนื่องจากว่าประชาชนมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง เช่น เรื่องการเข้าร่วมประชุมเพื่อเสนอปัญหา การวิเคราะห์ปัญหา และความต้องการเพื่อจัดทำโครงการหรือกิจกรรมการจัดการขยะมูลฝอย การมีส่วนร่วมติดตาม ประเมินผล การเก็บ ขนส่ง และกำจัดขยะมูลฝอย มีส่วนร่วมในการแสดงข้อเสนอแนะ แนวทางผลการดำเนินงาน การปรับปรุงแก้ไขการจัดการขยะมูลฝอย และมีส่วนร่วมประเมินผลการปฏิบัติงานของพนักงานจัดเก็บขยะ ส่งผลให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยปานกลาง สอดคล้องกับการศึกษาของจันทร์เพ็ญ มินคร (2554)³ ผลการศึกษา พบว่า ในภาพรวมระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางนางลี่ อำเภอมัทพวา จังหวัดสมุทรสงคราม อยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับงานวิจัยของเบญจพรรณ สุวรรณท้าว (2558)⁵ ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาารายด้าน อภิปรายได้ดังนี้

2.ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยลักษณะส่วนบุคคลกับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน อภิปรายได้ดังนี้

ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในตำบล มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติค่า $p\text{-value} < 0.05$ เพราะว่า ประชาชนมีระยะเวลาในการอยู่อาศัยในตำบลหมูสีเป็นเวลานาน 31 ปี ทำให้ประชาชนที่มีระยะเวลาในการอยู่อาศัยมาเป็นระยะเวลานานแล้ว มีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกขยะมูลฝอยได้เป็นมาตรฐานเดียวกัน เนื่องจากแนวทางการมีส่วนร่วม

ของประชาชนในการคัดแยกขยะมูลฝอย เป็นเกณฑ์มาตรฐานที่ประชาชนทุกคนควรถือปฏิบัติสอดคล้องกับงานวิจัยของระพาพร แก่นจันทร์ เสน่ห์ จุ้ยโตและชินรัตน์ สมสืบ (2558)⁷ ผลการวิจัยพบว่า ระยะเวลาอยู่อาศัย มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญที่ 0.05

3. ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้เรื่องขยะมูลฝอยและการจัดการขยะมูลฝอย กับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน อภิปรายได้ดังนี้

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ความรู้เรื่องขยะมูลฝอยและการจัดการขยะมูลฝอย มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน สามารถอธิบายได้ตามแนวคิดของ Bloom,1971¹³ ความรู้ความเข้าใจของประชาชนที่แสดงออกมาในรูปของพฤติกรรมความร่วมมือต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย การมีความรู้ที่ดีจะส่งผลต่อการมีส่วนร่วมที่ดี ให้ความร่วมมือในการดำเนินงานมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ การทำให้ประชาชนและชุมชนมีความเข้าใจในกระบวนการปฏิบัติงานมองเห็นคุณค่า ความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยและผลประโยชน์ที่จะได้จากการมีส่วนร่วมของประชาชน ดังนั้น จึงต้องส่งเสริมความรู้ให้เกิดกับประชาชนและชุมชนเพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนในการจัดการส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย สอดคล้องกับงานวิจัยของวัชรินทร์ สุดสาคร และคณะ (2562)¹⁰ ผลการวิจัยพบว่า ความรู้มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน ตำบลบางเป้า อำเภอกันตัง จังหวัดตรังอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = 0.175$, $p\text{-value} = 0.001$) สอดคล้องกับผลการศึกษาของบุญจง ขาวสีทวิชช์ (2554)⁶ ผลการวิจัยพบว่า ความรู้ในการคัดแยกมูลฝอยมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกมูลฝอยชุมชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

4. ความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติต่อการจัดการขยะมูลฝอย กับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน อภิปรายได้ดังนี้

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ทัศนคติต่อการจัดการขยะมูลฝอยมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน สามารถอธิบายได้ตามแนวคิดของ Schiffman and Kanuk,1991¹⁵ ทัศนคติเป็นการแสดงความรู้สึก ของบุคคลต่างๆ อันเนื่องมาจากการเรียนรู้ ประสบการณ์ และเป็น

ตัวกระตุ้นให้บุคคลแสดงออกพฤติกรรมต่อสิ่งต่างๆ ไปในทิศทางใด ทิศทางหนึ่งซึ่งอาจสนับสนุนหรือทางต่อต้านก็ได้ ความคิดเห็น ความเชื่อของประชาชนที่แสดงออกมาในรูปของพฤติกรรมความร่วมมือต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย การมีทัศนคติที่ดีจะส่งผลต่อการมีส่วนร่วมที่ดี ให้ความร่วมมือในการดำเนินงาน มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ การทำให้ประชาชนและชุมชนมีความเข้าใจในกระบวนการปฏิบัติงานมองเห็นคุณค่า ความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยและผลประโยชน์ที่จะได้จากการมีส่วนร่วมของประชาชน ดังนั้น จึงต้องสร้างทัศนคติที่ดีให้เกิดกับประชาชนและชุมชนเพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนในการจัดการส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย สอดคล้องกับงานวิจัยของจอมจันทร์ นทีวัฒนา และวิชัย เทียนถาวร (2561)⁴ ผลการวิจัยพบว่าทัศนคติมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมของประชาชนในการลดขยะในชุมชน

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

จากผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า ผลการศึกษาพบว่าการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน อยู่ในระดับปานกลาง ทั้ง 4 ด้าน พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล จะมีส่วนร่วมในการดำเนินงานน้อยที่สุด ดังนั้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาครัฐ เอกชน ผู้นำชุมชน หรือ แกนนำชุมชน ร่วมกันจัดการนโยบายการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย เพื่อนำผลการวิจัยมาใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการวางแผน สนับสนุน บุคลากร เครื่องมืออุปกรณ์ งบประมาณและระบบบริหารจัดการในการสนับสนุนเพื่อยกระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน ตำบลหมูสี อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้

1. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นำผลการวิจัยไปวางแผนกำหนดแนวทาง และกิจกรรมในการส่งเสริมสนับสนุน และสร้างโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยให้มากขึ้น โดยเฉพาะด้านการตัดสินใจ และด้านการประเมินผล เช่น จัดให้มีการประชุมประชาคมเพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมเสนอปัญหาการจัดการขยะมูลฝอย การมีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อหาแนวทาง แก้ไข และการประเมินผลการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน เป็นต้น

2. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรจัดกิจกรรมส่งเสริมความรู้ การจัดการขยะมูลฝอยเพิ่มขึ้นรวมทั้งจัดกิจกรรมสร้างเสริมทัศนคติต่อการจัดการขยะมูลฝอยเพิ่มขึ้น เช่น การประกาศเกียรติคุณ หรือ มอบรางวัลผู้แทนครัวเรือนที่มีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยที่ดีอย่างต่อเนื่องเป็นตัวอย่างในการส่งเสริมทัศนคติต่อการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน

เอกสารอ้างอิง

1. กรมควบคุมมลพิษ. (2564) รายงานสถานการณ์ขยะมูลฝอยในประเทศไทย (2564) ปี พ.ศ.2564. กรุงเทพฯ ส่วนงานขยะมูลฝอย กรมควบคุมมลพิษ
2. กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (ม.ป.ป.). มาตรฐานการจัดการขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล . กรุงเทพมหานคร : กระทรวงมหาดไทย.
3. จันทรพิชญ์ มินคร. (2554) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางนางลี่ อำเภอมะนัง จังหวัดสมุทรสงคราม. มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา สถาบันวิจัยและพัฒนา
4. จอมจันทร์ นทีวัฒนา, วิชัย เทียนถาวร. (2560) การศึกษาความรู้และทัศนคติที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการลดขยะชุมชนแม่กาอำเภอมะนัง จังหวัดพะเยา. วิทยาลัยสาธาณสุขศาสตร์ แขนงวิชานามัยสิ่งแวดล้อม คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา.
5. เบญจพรพรณ สุวรรณท้าว (2558) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด สืบค้นเมื่อ 20 มกราคม 2564 จาก <http://journalrec.mbu.ac.th/images/pdf/journal5-1/15p212-238.pdf>.
6. บุญจง ขาวสิทธิวิงษ์ (2554) ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกมูลฝอยชุมชน : ศึกษากรณีเขตนานาวาและเขตบางกะปิ วารสารพัฒนาสังคม (มิถุนายน 2554) ปีที่ 13 เล่มที่ 1 หน้า 33-58.
7. ประภาพร แก่นจันทร์, เสนต์ จุ้ยโตและชินรัตน์ สมสืบ. (2558). ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลในจังหวัดปทุมธานี. วารสารวิจัยและพัฒนา วลัยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์. ปีที่ 10. ฉบับที่ 3. หน้า 295 – 302

8. รัชพล ศรีธรรมมาและเกวณีน ศีลพิพัฒน์. (2560). การมีส่วนร่วมของประชาชนและประสิทธิภาพการจัดการขยะของเทศบาลตำบลเขาพระงาม อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี. ภาควิชารัฐศาสตร์ และรัฐประศาสนศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ บางเขน.
9. รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีแผนพัฒนาท้องถิ่น 5 ปี (พ.ศ.2561-2565) เทศบาลตำบลหมูสี แผนการปฏิบัติงานด้านการจัดการขยะมูลฝอยของสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม ข้อมูลสถิติด้านการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลหมูสี.
10. วรศรณ สุตสาคร,สมใจ เป้าทอง, อมรศักดิ์ โพธิ์อ่ำ (2562) ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้และทัศนคติกับการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชนตำบลบางเป้า อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง. วารสารวิทยาศาสตร์สุขภาพและการสาธารณสุขชุมชน วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดขอนแก่น.
11. สมพงษ์ แก้วประยูร (2558) ความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองควนลัง อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา.สารนิพนธ์หลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการภาครัฐและเอกชนมหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
12. สำนักงานเทศบาลตำบลหมูสี. [อินเทอร์เน็ต].ข้อมูลประชากรในพื้นที่งานทะเบียนเทศบาลตำบลหมูสี;2565 [วันที่อ้างถึง 2,มกราคม 2565].ที่มา : <http://moosi.go.th/index.php>.
13. Bloom B.S. (1971). Handbook on Formative and Summative Evaluation of Student Learning. New York: McGraw-Hill.Bloom B.S.(1965) Taxonomy of Education. David McKay Company Inc., New York;1975
14. Cohen & Uphoff. (1980). Effective Behavior in Organizations. New York : Richard D. Irwin Inc
15. Schiffman; & Kanuk. (1991). Consumer Behavior, 9/E. St. John's University.
16. Daniel, W. W. (2010). Biostatistics: basic concepts and methodology for the health sciences (9thed). New York: John Wiley & Sons.